

TEKST OG FOTO | HÅKON OKKENHAUG

Steinar Storhaug nyter stykket fra romkaka med stor iver. Men det tok over 30 år før han kom seg over det som i Verdal beskrives som «Den store romferden». Mens russerne og amerikanerne hadde sitt romkappløp, var det noe langt mer jordnært som var verdalingenes romferd denne forsommerdagen i 1960.

Fredsbarne skulle konfirmeres. De var mange, hele tre klassetrinn på Verdalsøra. Alle skulle konfirmeres samme dag. Det skapte stort press på de tre bakeforretningene i bygda. Det gikk galt, skikkelig galt.

– Det var veldig varmt på konfirmasjonsdagen min. Jeg husker vi spiste middag. Vi satt ute i sola mens vi ventet på kaffe og kaker, sier Steinar Storhaug.

Både kaffe og kaker ble servert. Til vanlige selskaper var det mors kremkake som var tingen. Men til konfirmasjonen fikk 15-åringen kjøpekake. Da måtte det være romkake, det beste han visste. Han var hedersgjesten og fikk selvsagt spise så mye kake han ville.

– Jeg var den første i selskapet som begynte å kaste opp. Senere kom mor, søster, gudmor, og flere til. Jeg gikk opp på rommet i andre etasje. Der sto jeg med føttene i kryss, tisset meg ut, skeit meg ut og spydde samtidig, forteller han nå.

Det neste han husker er sykehuset.

Det han da ikke visste, var at i mange andre selskaper i hele Verdalen skjedde det samme. Folk lå og spydde, de sprang på utoeene, men der var det opptatt.

En forbipasserende på Ørmelen mente et selskap der hadde det virkelig artig. Han så at alle i selskapet sprang ut og satte seg ned bak buskene i hagen. Mannen mente det var leiken «huksjur» de lekte. Men det var ramme alvor.

Hos distriktslegen ble det slått full alarm. Det fantes ingen ambulanser i Verdal på den tiden, men en drosje var stor nok til å ta inn ei bære. I den satt Øysten Wahlberg.

– Distriktslegen sa at alle skulle på sykehuset. Det er første og eneste gang jeg har hatt fullmakt til å stille diagnose på folk, sier han.

Da han kom opp på et loft fikk han beskjed om å ta med en annen.

– Det er ingen vits i å ta med meg, jeg dør likevel, var svaret jeg fikk fra senga, sier Walberg.

Alle seks drosjene i Verdal var opptatt med sykekjøring den natta.

Stemningen var dyster. Ingen visste hva som var årsaken til den akutte magesykdommen. Walberg var overbevist om at noen ville dø.

På sykehuset skjønte man først ikke alvoret da drosjene begynte å komme. Men så ble det fart på dem. Otto Bull hadde fri, men kom på vakt da omfanget ble klart.

– Det begynte på Mule, i en 60-årsdag på lørdagen. De hadde napoleonskake fra samvirkebakeriet. Ingen ble dårlig. Men en som overnattet i huset, spiste to stykker napoleonskake på fastende mage morgenen etter. Han ble dårlig, sier Bull.

Men ingen kunne ane omfanget som skulle komme.

Søndagen var den store konfirmasjonsdagen. De første som ble syke, var noen utålmodige små barn som hadde fått kake tidlig i selskapet.

– På sykehuset ble alle fra Verdal lagt for seg selv i en gang. Det var den største samlede innleggelsen vi hadde hatt på sykehuset, sier Bull i dag 50 år etter.

Prøver ble sendt til undersøkelse. I mellomtiden fikk pasientene intravenøs næring. De hadde magesmerter og ble slappe fordi de ikke fikk i seg næring på vanlig måte.

Tilbake til Steinar Storhaug. Han husker ingenting fra han ble fraktet hjemmefra til han våknet liggende på badet på syke-

22 personer ble innlagt på sykehus. Langt flere fikk skikkelig magesjau. **Alt på grunn av noen liter med romkrem.**

Kakespiser: Steinar Storhaug har fått smaken på romkaker igjen. – Faren min hadde ikke spist av kaken, men var så blek at drosjesjåføren kommanderte skulle konfirmeres samme dag. Dagen ble ikke helt som planlagt verken for Steinar Storhaug (står som nummer fem fra venstre i bakerste rekke) eller de

50 ÅR SIDEN «DEN STORE ROMFERDEN»

huset med et drypp i hånda. Der ble han liggende til onsdag eller torsdag.

– Da jeg kom heim fikk jeg en ekstra konfirmasjonsgave. Et par fotballsko.

Otto Bull ga seg ikke da den siste pasienten var hjemsendt. Prøvene viste at det var vanlige stafylokokker som forårsaket det medisinerne kaller en bakteriell infeksjon.

– Først i etterkant kom fokuset på romkakene. Jeg intervjuet sju-åtte bakere, og

fant årsaken. På samvirkebakeriet hadde de kokt romkrem til de mange bestillingene av romkaker. Men bakeriet hadde ikke noe kjøleanlegg. Derfor ble sinkbøtter med romkrem satt ut for å kjøles ned. Da startet elendigheten. De hadde ikke tanker for bakteriefaren. Selv syntes jeg det var for galt at de ikke kjente til matvarehygiene. Så viste det seg at distriktslegen hadde påtalt dette, men ikke fulgt det opp. Jeg ble opprørt over at de ikke hadde tilstrekkelig kjøling, sier Bull.

I dag synes Steinar Storhaug romkake er noe av det beste han kan tenke seg. Etterfølgeren av samvirkebakeriet er Goman-bakeriet som fremdeles ligger i Verdal. Men der lager de ikke kaker lengre. Steinar Storhaug har imidlertid et stort ønske.